

Rapinyaires nidificants al Parc del Foix

Xavier Bayer, Cisco Guasch i Humbert Salvadó
Còbit - Recerca i estudi de natura al Foix, Gaià i Anoia

Resumen

Nidificación de rapaces en el Parque del Foix

La diversidad de ambientes naturales que podemos encontrar en el Parque del Foix y la protección de este espacio único en las comarcas que lo rodean han favorecido la nidificación de un buen número de especies de aves rapaces. En algunos casos concretos las densidades son relativamente altas, lo que indica el buen estado de conservación natural de la zona.

En el Parque del Foix se reproducen o tienen su territorio de caza quince especies de rapaces diferentes, nueve son diurnas y seis más son nocturnas. Se trata de un espacio natural con una superficie relativamente pequeña (2.900 hectáreas), pero que presenta una diversidad y una densidad muy elevadas de rapaces nidificantes. Este fenómeno pone de manifiesto la importante función del Parque del Foix, en especial si tenemos en cuenta la fuerte humanización de los territorios colindantes, donde la densidad de rapaces es muy inferior.

Palabras clave

Parque del Foix, rapaz, nidificación

Resum

La diversitat d'ambients naturals que trobem al Parc del Foix i la preservació d'aquest espai únic a les comarques del Penedès han afavorit la nidificació d'un bon nombre d'espècies d'aus rapinyaires. A més, en alguns casos concrets les densitats són relativament altes, la qual cosa és un indicador del bon estat de conservació natural de la contrada.

Al Parc del Foix hi ha establert el territori de nidificació de quinze espècies de rapinyaires diferents, nou de les quals són diürnes i sis més són nocturnes. Es tracta d'un parc amb una superfície relativament petita (2.900 hectàrees), però que proporcionalment presenta una diversitat i una densitat molt elevades pel que respecta a rapinyaires nidificants. Aquest fet posa de manifest la important funció del Parc del Foix, en especial si tenim en compte la forta humanització dels territoris dels entorns, on la densitat de rapinyaires és notablement més baixa.

Paraules clau

Parc del Foix, rapinyaire, nidificació

Abstract

Nesting birds of prey in Foix Park

The diversity of natural environments in Foix Park and the protection accorded to this space, the only one of its kind in the surrounding districts, have encouraged a large number of birds of prey to nest here. In some particular instances, nest densities are relatively high, indicating that the state of natural conservation in the area is good.

Fifteen different species of birds of prey reproduce or have hunting grounds in Foix Park. Nine of these are diurnal and the remaining six are nocturnal. The park is a relatively small natural space (2,900 hectares) but contains a very high diversity and density of nesting birds of prey. This phenomenon demonstrates the important function of the park, especially if we bear in mind the strong human presence in the surrounding areas, where the density of birds of prey is much lower.

Key words

Foix Park, bird of prey, nesting

Introducció

D'entre tots els ocells, els rapinyaires tenen una capacitat especial per fascinar-nos, difícil de definir, però que ens atrau, que ens enlluerna. La majestuositat i l'astúcia de les àligues i els falcons ha estat emprada en moltes cultures com a símbol d'identitat (els trobem en escuts, banderes, etc.). El misteri que desperten els mussols, les òlibes i la resta dels rapinyaires nocturns s'ha relacionat amb la saviesa, la màgia i fins i tot la bruixeria.

En èpoques passades no massa llunyanes aquests ocells havien estat perseguits i morts. Hom els considerava dolents pel fet que competien amb els humans per la caça. La seva importància en la conservació de la natura ha estat més que demostrada, i al nostre país totes les espècies d'aus rapinyaires estan protegides.

Al territori que abasta l'espai natural del Parc del Foix, hi hem arribat a observar fins a 31 espècies diferents d'ocells rapinyaires. D'entre aquestes aus, hi ha quinze espècies que nidifiquen en aquesta zona; la resta solament hi estan de pas durant els períodes migratoris o hi vénen a hivernar.

Hi trobem espècies que, com l'àliga calçada, hi nidifiquen des de fa molt pocs anys. En aquest cas hi ha una lleugera expansió de l'espècie, que es veu beneficiada per l'augment de la massa forestal dels nostres boscos (pensem que a molts llocs, on ara estan creixent boscos, fa un centenar d'anys hi havia terrenys agrícoles). D'altres espècies com l'àliga cuabarrada estan greument amenaçades, tant a nivell de casa nostra com a nivell mundial, i ara per ara es tem per la seva supervivència com a espècie.

Objectius

En aquest treball ens hem proposat trobar les diferents espècies d'aus rapinyaires nidificants al Parc del Foix. En la major part dels casos s'ha localitzat la situació dels nius per tal de poder determinar la quantitat de parelles reproductores establertes en aquest espai natural.

Aquest treball s'ha dut a terme amb la finalitat d'assolir un major coneixement de la fauna protegida, el qual ha de permetre a les administracions, i més en concret al Consorci del Parc del Foix, gestionar millor la seva protecció. I encara, en els casos que es consideri oportú, divulgar alguns dels importants valors naturals del Parc del Foix.

Aspectes generals i metodològics

Tot i que disposem de dades dels darrers trenta anys, és en la darrera dècada quan s'han fet prospeccions amb més intensitat. Els resultats que s'exposen a continuació, tot i que reflecteixen l'estat actual dels ocells rapinyaires al Parc del Foix, també tenen en compte les variacions dels darrers anys.

En general, el nombre de parelles nidificants al llarg del temps sofreix oscil·lacions més o menys accentuades en funció de diferents variables. La pressió humana possiblement sigui la més directa de les afectacions que pot sofrir aquest grup de fauna salvatge. Aquesta pressió humana al Parc del Foix s'ha fet notar des d'una perspectiva negativa per als rapinyaires en aspectes com ara: l'obertura de camins, els incendis, la pràctica d'esports a prop dels nius (escalada, curses de motos, de quads...), la instal·lació de línies elèctriques, la caça, etc. Per altra banda, des d'una òptica més positiva hem de parlar de la regulació dels llocs d'escalada, la regulació de la caça, la protecció de l'espai natural gràcies a la creació del Parc del Foix, la feina dels guardes del parc i dels guardes forestals, la millor sensibilització d'una part de la població, etc.

Un altre dels aspectes que cal tenir presents, lligat amb tot això que ara esmentàvem, és que a més d'aquests canvis hi ha la dificultat afegida de la mateixa manera de ser i de viure de les aus rapinyaires. En general, són animals molt esquerp que tenen diverses estratègies per sobreviure en tranquil·litat enmig d'un entorn tan humanitzat i ple d'amenaçes. Entre aquestes estratègies cal fer esment que sempre que poden situen els nius en llocs molt apartats, inaccessibles i amagats. També solen tenir diverses localitats de cria que van utilitzant alternativament. Així doncs, per tot plegat cal parlar d'una certa dificultat a l'hora de localitzar els seus punts de nidificació. I encara cal afegir que sovint són molt susceptibles a les molèsties, sobretot quan es preparen per a la posta o quan coven els ous. Són ben coneguts els casos d'abandonament del niu en plena reproducció per molèsties o la pèrdua de niuada perquè els ous s'han refredat a causa de visites inoportunes a l'entorn del niu.

Així doncs, cal advertir que en primer lloc ha estat necessari temporalitzar la feina de camp per tal de no molestar cap d'aquestes aus durant el període reproductor. En tot moment s'ha donat prioritat a les aus i s'han fet les observacions des

de lluny o bé passats els moments més delicats de la nidificació. En general, s'han visitat els punts on es reproduïen passada l'època de cria, quan els polls ja volaven fora el niu.

Les localitats exactes de reproducció s'han recollit sobre el terreny amb un aparell GPS i també s'han contrastat gràcies a l'hipermapa i els ortofotomapes de l'Institut Cartogràfic de Catalunya de la Generalitat de Catalunya. Cal tenir present que la majoria de les coordenades es consideren confidencials, i que en cap cas seria bo divulgar-les al públic en general. Atesa aquesta confidencialitat no s'inclouen en el present treball.

De forma excepcional, s'ha vist que algun rapinyaire té el territori de caça al Parc del Foix,

però la situació del niu queda ubicada fora dels límits estrictes de la zona protegida. En aquests casos la informació també ha estat recollida, tot i que s'ha tractat específicament per a cada espècie.

Resultats

Per ara, al Parc del Foix tenim constància que hi han estat observades fins a 31 espècies diferents d'ocells rapinyaires, de les quals pràcticament la meitat s'hi reproduïen (taula 1).

S'han localitzat un total de quinze espècies d'aus rapinyaires que es reproduïen als territo-

Taula 1. Rapinyaires observats al Parc del Foix

Nom català	Nom científic	Quan s'observa	Nidifica
Aligot vesper	<i>Pernis apivorus</i>	Migrant	No
Esparver d'espallles negres	<i>Elanus caeruleus</i>	Excepcional	No
Milà negre	<i>Milvus migrans</i>	Migrant	No
Milà reial	<i>Milvus milvus</i>	Migrant	No
Aufrany	<i>Neophron percnopterus</i>	Excepcional	No
Voltor comú	<i>Gyps fulvus</i>	Divagant	No
Voltor negre	<i>Aegypius monachus</i>	Excepcional	No
Àliga marcenca	<i>Circaetus gallicus</i>	Estival	Sí
Arpella vulgar	<i>Circus aeruginosus</i>	Migrant	No
Arpella pàl·lida	<i>Circus cyaneus</i>	Hivernant	No
Esparver cendrós	<i>Circus pygargus</i>	Migrant	No
Astor	<i>Accipiter gentilis</i>	Tot l'any	Sí
Esparver vulgar	<i>Accipiter nisus</i>	Tot l'any	Sí
Aligot	<i>Buteo buteo</i>	Tot l'any	Sí
Àliga daurada	<i>Aquila chrysaetos</i>	Excepcional	No
Àliga calçada	<i>Hieraetus pennatus</i>	Estival	Probable
Àliga cuabarrada	<i>Hieraetus fasciatus</i>	Tot l'any	Sí
Àliga pescadora	<i>Pandion haliaetus</i>	Migrant	No
Xoriguer petit	<i>Falco naumanni</i>	Migrant	No
Xoriguer comú	<i>Falco tinnunculus</i>	Tot l'any	Sí
Falcó cama-roig	<i>Falco vespertinus</i>	Migrant	No
Esmerla	<i>Falco columbarius</i>	Hivernant	No
Falcó mostatxut	<i>Falco subbuteo</i>	Estival	Sí
Falcó de la reina	<i>Falco eleonora</i>	Migrant	No
Falcó pelegrí	<i>Falco peregrinus</i>	Tot l'any	Probable
Òliba	<i>Tyto alba</i>	Tot l'any	Sí
Xot	<i>Otus scops</i>	Estival	Sí
Duc	<i>Bubo bubo</i>	Tot l'any	Sí
Mussol	<i>Athene noctua</i>	Tot l'any	Sí
Gamarús	<i>Strix aluco</i>	Tot l'any	Sí
Mussol banyut	<i>Asio otus</i>	Tot l'any	Sí

Taula 2. Rapinyaires diürns nidificants al Parc del Foix

<i>Nom català</i>	<i>Nom científic</i>
Àliga marcenca	<i>Circaetus gallicus</i>
Astor	<i>Accipiter gentilis</i>
Esparver	<i>Accipiter nisus</i>
Aligot	<i>Buteo buteo</i>
Àliga calçada	<i>Hieraaetus pennatus</i>
Àliga cuabarrada	<i>Hieraaetus fasciatus</i>
Xoriguer comú	<i>Falco tinnunculus</i>
Falcó mostatxut	<i>Falco subbuteo</i>
Falcó pelegrí	<i>Falco peregrinus</i>

Taula 3. Rapinyaires nocturns nidificants al Parc del Foix

<i>Nom català</i>	<i>Nom científic</i>
Òliba	<i>Tyto alba</i>
Xot	<i>Otus scops</i>
Duc	<i>Bubo bubo</i>
Mussol comú	<i>Athene noctua</i>
Gamarús	<i>Strix aluco</i>
Mussol banyut	<i>Asio otus</i>

ris que formen part del Parc del Foix. D'aquests, nou són rapinyaires diürns (taula 2) i sis rapinyaires nocturns (taula 3).

Algunes d'aquestes espècies es reproduïxen al Parc del Foix amb més d'una parella, i algunes fins i tot arriben a presentar una densitat força elevada respecte d'altres àrees properes de les comarques del Penedès.

Malauradament, en altres espècies aquesta tendència és força desencoratjadora. Així, per exemple, el mussol comú (*Athene noctua*) cada vegada resulta més escàs. I l'àliga cuabarrada (*Hieraaetus fasciatus*) ja fa uns quants anys que s'ha vist desplaçada d'un dels nius, el que li oferia millors condicions, a causa de l'obertura d'un camí.

També s'ha evidenciat una tendència a l'alça en el nombre d'espècies d'aus rapinyaires reproductores. Així, per exemple, l'àliga marcenca (*Circaetus gallicus*) s'ha establert al parc durant els darrers quinze anys. L'àliga calçada (*Hieraaetus pennatus*) ho ha fet de forma molt més recent. L'any 2005 es van obtenir les primeres evidències d'una possible reproducció i el 2007 es va fer més evident l'establiment d'aquesta nova espècie reproductora al Parc del Foix.

En la taula 4 es determina la tendència en el nombre de parelles reproductores que ocupen l'àrea estudiada. Cal tenir present que s'ha partit de l'anàlisi de dades dels darrers deu anys. També hi ha una estimació de les parelles d'ocells rapinyaires que hi ha establertes al Parc del Foix. Cal recordar que en molts casos es dona un interval que correspon a l'oscil·lació que va d'un any a

Taula 4. Tendència i nombre de parelles reals/estimades nidificants al Parc del Foix o en un entorn proper i amb l'àrea de caça al Parc

<i>Espècie</i>	<i>Tendència</i>	<i>Parelles</i>
Àliga marcenca (<i>Circaetus gallicus</i>)	Estable/augmenta	2-3
Astor (<i>Accipiter gentilis</i>)	Estable	1-2
Esparver (<i>Accipiter nisus</i>)	Estable	3-5
Aligot (<i>Buteo buteo</i>)	Estable/disminueix	1-2
Àliga calçada (<i>Hieraaetus pennatus</i>)	Augmenta	1
Àliga cuabarrada (<i>Hieraaetus fasciatus</i>)	Estable	1
Xoriguer comú (<i>Falco tinnunculus</i>)	Estable	9-15
Falcó mostatxut (<i>Falco subbuteo</i>)	Estable	1-3
Falcó pelegrí (<i>Falco peregrinus</i>)	Estable	0-1
Òliba (<i>Tyto alba</i>)	Estable	2-3
Xot (<i>Otus scops</i>)	Disminueix	4-6
Duc (<i>Bubo bubo</i>)	Estable	2-3
Mussol comú (<i>Athene noctua</i>)	Disminueix	8-10
Gamarús (<i>Strix aluco</i>)	Estable/augmenta	3-4
Mussol banyut (<i>Asio otus</i>)	Estable	2

l'altre, o a causa d'alguna parella de la qual encara manca informació més detallada.

Ocells rapinyaires nidificants

Àliga marcenca (*Circaetus gallicus*)

Es tracta d'una espècie que els darrers anys ha anat augmentant la seva població al Parc del Foix. Durant els períodes migratoris s'observen exemplars en pas. Es coneixen dues parelles segures i una parella possible. Aquesta tercera parella, considerada com a possible, sembla tenir el niu fora del parc, però el seu territori de caça arriba de ple fins a aquest espai natural.

Astor (*Accipiter gentilis*)

Es té coneixement d'una parella segura i d'una altra de possible. Els hàbits marcadament forestals d'aquest ocell ens fan pensar que encara hi podria haver alguna parella més si el bosc es recuperés dels incendis que ha patit darrerament a alguns barrancs i zones de muntanya. A la tardor de dos dels darrers anys, s'han alliberat dos exemplars (una femella i un mascle) procedents del Centre de Recuperació de Fauna Salvatge de Torreferrussa del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Aquests exemplars poden reforçar la població del Parc.

Esparver (*Accipiter nisus*)

Es tracta d'una espècie que a l'hivern disposa d'un bon efectiu d'exemplars que hivernen per la zona. En les èpoques de pas migratori, que són força àmplies, també és molt abundant. Tot plegat dificulta una mica discernir entre els exemplars que veritablement es reproduïen al Parc del Foix dels que no ho fan. D'altra banda, la seva reproducció és força tardana, característica que cal afegir al fet que es tracta d'un ocell molt discret, sigil·lós i que s'amaga sovint durant el període de cria. Hi ha tres parelles reproductores i dues parelles possibles com a mínim.

Aligot (*Buteo buteo*)

Durant molts anys hi ha hagut una parella que

nidificava al Parc del Foix amb total seguretat, però darrerament s'observa dues parelles possibles. La parella de nidificació segura tenia niu molt a prop de l'embassament, en una zona de bosc de pins. És possible que s'hagi desplaçat una mica i que a dia d'avui ocupi un dels dos territoris actuals, que queden més apartats de l'embassament. Una de les parelles sembla que alterna entre els nius que té a fora i a dins dels límits del parc. L'altra parella sembla establerta fora del Parc del Foix, però molt a prop, de manera que una bona part de la seva àrea de caça comprèn aquest espai.

A la tardor d'algun dels darrers anys s'han alliberat exemplars d'aligot procedents del Centre de Recuperació de Fauna Salvatge de Torreferrussa del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Aquests exemplars poden reforçar la població del parc.

Àliga calçada (*Hieraaetus pennatus*)

Hi ha una parella que l'any 2005 ja es va deixar veure en plena època reproductora i amb signes de possible nidificació. Posteriorment, s'ha anat veient al mateix territori de cria, i fins i tot se n'ha observat un exemplar juvenil. En altres zones dels entorns del Penedès feia uns quants anys que s'havia detectat una expansió de l'àliga calçada cap al sud.

En l'*Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002*, aquesta espècie no s'havia trobat com a nidificant en una situació tan meridional a les comarques de la província de Barcelona. Així doncs, cal destacar que la parella del Parc del Foix és la que ocupa un territori més al sud d'aquesta província.

Àliga cuabarrada (*Hieraaetus fasciatus*)

Hi ha una parella establerta a les muntanyes del Parc del Foix des de fa molts anys. Es té notícia que antigament alguns anys patia les agressions d'algun espoliador de nius. Darrerament ha viscut molts anys de bona productivitat reproductora.

Aquesta àliga té dos nius. El niu que sembla situat en millor localitat, ja que té molt bona situació estratègica i queda arrecerat d'algunes possibles inclemències de la meteorologia, no és utilitzat des de fa bastants anys. El problema sembla que rau en el fet que s'hi va obrir un camí massa

a prop. El segon niu, amb el qual fa anys que alternava, està menys resguardat i és el que utilitza en l'actualitat.

Xoriguer comú (*Falco tinnunculus*)

Hi ha un bon nombre de parelles de xoriguer comú establertes al Parc del Foix i també unes quantes que s'han instal·lat molt a prop dels límits. Aquesta espècie no fa niu, simplement diposita els ous en algun petit replà alçat d'un penya-segat o d'alguna edificació. Hi ha algunes parelles establertes a les pedreres abandonades o en actiu del Parc i els entorns. A la tardor d'algun dels darrers anys, s'han alliberat exemplars de xoriguer procedents del Centre de Recuperació de Fauna Salvatge de Torreferrussa del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Aquests exemplars poden reforçar la població del parc.

Falcó mostatxut (*Falco subbuteo*)

Es tracta d'una espècie de la qual sol ser molt difícil localitzar els punts de cria. D'un any a l'altre acostuma a variar força la situació del niu, sobretot pel fet que no construeix niu, sinó que n'aprofita un que ja ha construït una altra espècie. La seva reproducció pot ser molt tardana, ja que sovint espera que l'espècie que ha fet el niu acabi la seva reproducció. Hi ha dues localitats on hi ha nidificat diversos anys i tres més on ho hauria fet de manera més puntual o esporàdica sense que li haguem tornat a veure. Així doncs, als punts on s'ha vist solament un any, en cap cas ens podrien fer pensar que, pel que fa a la densitat, equivalguin a tres parelles diferents amb nidificació continuada.

Falcó pelegrí (*Falco peregrinus*)

Des de fa uns quants anys s'està observant una parella de falcó pelegrí que podria ser una possible nidificant. Té el territori de caça en ple Parc del Foix, però es desconeix on és el niu, que podria localitzar-se fora dels límits del parc. És molt habitual trobar-lo de matinada caçant a diversos enclavaments del parc, com és el cas dels entorns de Santa Margarida i els Monjos, on abunden els coloms.

Òliba (*Tyto alba*)

Hi ha entre dues i tres parelles conegudes que actuen per la zona del Parc del Foix. Tanmateix hi ha indicis d'una quarta parella que podria haver desaparegut i que algun any hauria ocupat una àrea muntanyosa del parc. El seguiment d'aquesta espècie és realment força difícil, atesa la discreció amb què sol moure's.

Xot (*Otus scops*)

Es tracta d'una espècie que d'un any a l'altre pateix algunes fluctuacions en la seva densitat. Hi ha diverses parelles repartides per diversos ambients naturals del Parc del Foix, algunes de les quals no s'anoten amb continuïtat.

En àrees força properes al Parc del Foix, algun any s'hi han trobat exemplars hivernants. Ara bé, fins al moment aquí solament hem localitzat aquesta espècie com a estival.

Duc (*Bubo bubo*)

En una àrea del parc s'han localitzat diferents nius de duc amb signes evidents d'haver estat utilitzats recentment. També en alguna ocasió s'han vist polls volanders a prop del niu. D'entrada, aquests nius corresponen a la mateixa parella, però no es descarta que n'hi pugui haver dues. D'altra banda, en un sector de la perifèria del parc s'ha localitzat una altra parella reproductora.

Mussol comú (*Athene noctua*)

La major part de territoris on es manté el mussol estan situats a la zona agrícola que limita amb el Parc del Foix; per tant, alguns exemplars queden fora dels límits actuals del parc. Diríem que hi ha unes quatre parelles que nien a l'àrea del Parc del Foix, i entre cinc i sis més que ho fan molt a prop.

Aquesta espècie es troba en clara regressió, sobretot a causa dels canvis que s'han produït recentment en l'agricultura i també a causa dels atropellaments. A la tardor de fa uns anys, es van alliberar dos exemplars de mussol procedents del Centre de Recuperació de Fauna Salvatge de Torreferrussa del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Aquests exemplars poden reforçar la població del parc.

Gamarús (*Strix aluco*)

Es té coneixement de tres parelles de gamarús més una altra de possible. Aquesta espècie viu a l'entorn de les grans masses arbrades. Al Parc del Foix alguns sectors que han patit incendis forestals no són adequats per al gamarús.

Mussol banyut (*Asio otus*)

Tot i que és possible que aquesta sigui una au més abundant del que ens indiquen les nostres observacions, tan sols s'han situat dues parelles nidificants segures. Es tracta d'una espècie molt silenciosa i discreta, la qual cosa fa que realment sigui molt difícil de trobar. Tan sols hi ha uns dies en què es pot fer més evident la seva presència, i és tot just quan els polls estan a punt de sortir del niu i criden per demanar menjar. Tanmateix, els crits que fan sovint resulten imperceptibles i cal estar molt atent, ja que els lladrucs dels gossos, el trànsit de cotxes i d'avions, el vent, etc., impedeixen que es puguin sentir. Pensem que pel tipus d'hàbitat que requereix, hi podria haver alguna parella més de mussol banyut al Parc del Foix.

Conclusions

Al Parc del Foix hi ha establert el territori de nidificació de quinze espècies de rapinyaires diferents: nou de diürnes i sis de nocturnes. Es tracta d'un parc amb una superfície relativament petita (2.900 hectàrees), però que proporcionalment presenta una diversitat i una densitat molt elevades de rapinyaires nidificants. És difícil trobar un indret proper amb una diversitat de rapinyaires tan elevada.

No tenim notícia que anteriorment hi hagués niat cap altra espècie. El que sí que s'ha evidenciat és un augment del nombre d'espècies que hi han nidificat al llarg dels darrers vint anys. Això ens demostra que la preservació d'aquest espai natural ha estat una eina eficaç, que ja ha donat uns primers resultats ben concrets.

Algunes parelles d'aus rapinyaires que nidifiquen al Parc del Foix també han fet niu fora dels límits del parc. Es tracta de nius amb els quals alternen d'un any a l'altre o de nius que ocupen en funció de les condicions naturals de cada any, de les molèsties o d'altres factors puntuals. Així doncs, en aquests casos tant si nien dins com fora del Parc del Foix, utilitzen aquest espai com a

territori de cacera. Un cas ben clar d'aquest fenomen és el d'una de les parelles d'àliga marcenca. En altres casos, com, per exemple, en el falcó pelegrí, les terres del parc constitueixen clarament el territori de cacera, malgrat que el niu quedi situat molt a prop dels límits de l'espai protegit.

Els darrers anys i fins a l'actualitat, al setembre o l'octubre es duen a terme alliberaments d'ocells rapinyaires que han estat guarits al Centre de Recuperació de Fauna Salvatge de Torreferrussa. Encara que aquests animals podrien compensar possibles baixes o establir-se en espais desocupats, sembla que la majoria acaben per migrar o per desplaçar-se a altres zones apartades del parc. Seria de gran interès fer el seguiment dels individus alliberats.

La importància del Parc del Foix en la reproducció dels rapinyaires és notablement alta. Tanmateix aquest espai natural també té un gran valor per tots aquells rapinyaires que s'hi aturen en els seus viatges migratoris, la qual cosa ajuda a consolidar el seu èxit reproductiu. En aquest sentit, cal fer esment que el Parc del Foix està situat enmig d'una de les rutes migratòries de major envergadura d'Europa.

El parc del Foix representa un punt de nidificació estratègicament vital per a les comarques del Gran Penedès (Baix Penedès, Alt Penedès i Garraf). Aquí s'hi generen nous individus que poden recolonitzar els territoris propers (o de més llunyans) que han estat malmesos per una raó o una altra.

Agraïments

Agraïm el suport del Consorci del Parc del Foix en la realització d'aquest estudi i d'una manera molt especial a Josep Torrentó i Pau Mundó.

També el nostre agraïment a diversos ornitòlegs i naturalistes que ens han aportat informacions diverses, com són Marc Peris, Xavier Parra, Pere Xavier Albornà, Pedro Torres, Frederic Casas, Jordi Cruells, Montse Mercadé, Martí Cardona i Jordi Casals.

I sobretot el nostre agraïment a Pere Mestre i Raventós (que va morir el passat 2007). Ornitòleg excepcional, pioner en l'estudi dels ocells a la conca del Foix, ens va introduir en el coneixement de l'ornitologia del Penedès.

Bibliografia

BAYER, X.; GUASCH, C.; SALVADÓ, H. (1999): «Ocells migrants al puig de l'Àliga». *La Fura*. Núm. 889, p. 59.

BAYER, X.; GUASCH, C. (2001): *Paratges naturals. Massís del Garraf i conques de l'Anoia, del Foix i del Gaià. Itineraris, fauna i vegetació*. Ed. Cossetània, Valls. Azimut, 23. 204 pàgines.

BAYER, X.; GUASCH, C.; SALVADÓ, H. (2006): «Catàleg dels ocells del Parc del Foix». *I Trobada d'Estudiosos del Foix. Diputació de Barcelona*. Monografies, 40, p. 103-108.

BAYER, X.; GUASCH, C. (2007): *Itineraris de natura pel Gaià, el Foix i l'Anoia – El curs de l'any*. Ed. Cossetània, Valls. Azimut, 89. 192 pàgines.

BAYER, X.; GUASCH, C.; SALVADÓ, H. (2007): «El Parc del Foix: evolució i valor d'un espai natural». *La Fura*. Núm. 1291, p. 1-13.

BAYER, X. (2008): «Ocells rapinyaires a la vegueria Penedès». *La Fura*. Núm. 1350, p. 1-15.

DDAA (1984-1992): *Història Natural dels Països Catalans*. Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

DDAA (2004): *Atles dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002*. Institut Català d'Ornitologia, Linx edicions, Barcelona. 638 pàgines.

GUASCH, C.; SALVADÓ, H.; BAYER, X. (2006):

«Introducció a l'avifauna del Parc del Foix». *I Trobada d'Estudiosos del Foix*. Diputació de Barcelona. Monografies, 40, p. 99-102.

MESTRE, P. (1978): «Ocells del Penedès». *Miscel·lània Penedesenca 1978*. Institut d'Estudis Penedesencs, p. 119-154.

MESTRE, P. (1979): *Ocells del Penedès (segona part). Ocells nidificants*. Ed. Museu de Vilafranca, Vilafranca del Penedès. 57 pàgines.

SALES, S. (ed.) (2006): *Anuari d'Ornitologia de Catalunya. 2002-2005*. Institut Català d'Ornitologia, Barcelona. 577 pàgines

SALVADÓ, H. (1982): «Repercussió ornitològica dels incendis forestals a les conques del Gaià, Foix i Anoia». *Muntanya*. Núm. 720, p. 56-60.

SALVADÓ, H. (1982): «Recull de noms populars d'ocells del Penedès». *Miscel·lània Penedesenca 5*. Institut d'Estudis Penedesencs, p. 195-212.

SALVADÓ, H.; SALVADÓ, T.; HERRERA, J.A. (1992): «El Parc del Foix: flora, fauna i paisatge». *Miscel·lània Penedesenca 1992-II*. Institut d'Estudis Penedesencs, p. 1-67.